

DET NORSKE UNIVERSITETSRÅD

ÅRSMELDING

1991

"Det norske universitetsråd skal, på vegne av sine medlemmer, bidra til å utvikle og formidle en felles og samordnet målsetning for forskning og høyere utdanning i Norge. Rådet skal fremme sin målsetning overfor myndigheter og samfunnet ellers med sikte på utforming av den overordnede nasjonale politikk for forskning og høyere utdanning. Videre skal rådet fremme nasjonal koordinering og arbeidsdeling innenfor universitetssektoren. Rådet skal være et bindeledd mellom norske universiteter og vitenskapelige høyskoler og det internasjonale forsknings- og utdanningsmiljø."

UNIVERSITETSRADETS VIRKSOMHET 1991

Medlemmer av universitetsrådet er de fire norske universiteter og seks vitenskapelige høyskoler:

- Universitetet i Bergen
- Universitetet i Oslo
- Universitetet i Tromsø
- Universitetet i Trondheim
- Arkitektshøgskolen i Oslo
- Norges Handelshøyskole
- Norges idrettshøgskole
- Norges landbrukshøgskole
- Norges musikkhøgskole
- Norges veterinærhøgskole

Dessuten er Norsk studentunion medlem.

Som rådets leder 1990-92 er valgt rektor Inge Lønning. Rektor Leif Methlie er nestleder for samme periode.

Med etableringen av sitt eget faste sekretariat, har universitetsrådet fra 1991 fått nye muligheter for å realisere de ambisjoner som er nedfelt i formålsparagrafen.

Generalsekretæren tiltrådte 1. januar 1991, kontorene i universitetsrådets hus på Nygårdshøyden i Bergen var klar til innflytting ved påsketider, og sekretariatet i full drift med ytterligere to nye medarbeidere fra høstsemesterets begynnelse.

Fra 1.oktober 1991 kom det til et eget kontor for internasjonale programmer, Senter for internasjonalt universitets samarbeid, også det med tre medarbeidere.

Året 1991 bød på store utfordringer for universitetsrådet. Dette har blant annet kommet til uttrykk gjennom de ordinære rådsmøtene:

Det 29. møte i Det norske universitetsråd ble avholdt 9.april 1991 ved Norges veterinærhøgskole med en separat temadag 21.mai: "Fra visjon til virke" - stortingsmeldingen om høgre utdanning. Denne stortingsmeldingen har vært en av universitetsrådets hovedsaker i 1991.

Det 30. rådsmøte ble avholdt 23-24.oktober 1991 med Arkitektshøgskolen i Oslo som vertskap. På dette møtet var et av de sentrale tema "Organisering for helhet og mangfold i norsk forskning" - utredningen om forskningsrådenes fremtid. Her startet også universitetsrådets overlegninger om oppfølgingen av Stortingets vedtak om ekstern representasjon i universitetenes styringsorganer.

Universitetsrådets styre er rådets utøvende organ. I løpet av året 1991 har styret avholdt 10 ordinære og 2 ekstraordinære styremøter og hatt til behandling i alt 157 saker.

Styrets sammensetning 1991:

Rektor Inge Lønning, Universitetet i Oslo (leder)
 Rektor Leif Methlie, Norges Handelshøyskole (nestleder)
 Rektor Kari Fasting, Norges idrettshøgskole
 Rektor Rolf Lenschow, Universitetet i Trondheim,
 Rektor Ole Didrik Lærum, Universitetet i Bergen
 Rektor Ole Mjøs, Universitet i Tromsø
 Leder Øystein Ramseng, Norsk Studentunion, 1. halvår
 Leder Turid Stubø Johnsen, Norsk Studentunion 2. halvår

Noen av de viktigste sakene som universitetsrådet har arbeidet med i 1991 vil bli omtalt i det følgende.

NASJONALE AKTIVITETER:

SAMARBEID OG ARBEIDSDELING MED HØGSKOLESEKTOREN

Under forarbeidet til St.meld. nr. 40 (1990-91) var en av universitetsrådets sentrale anliggender at hovedfagsundervisning og doktorgradsutdanning måtte forankres i universitetene og de vitenskapelige høgskolene. Dette ble også viktig i forbindelse med stortingsbehandlingen, og til tross fra sterkt press fra regionale interesser, består dette hovedskillet mellom universitetssektoren og høgskolesektoren.

Vi har imidlertid påtatt oss et ansvar for å samarbeide med institusjonene i høgskolesektoren om forskerutdanning. Dette har vært fulgt opp i kontaktmøter bl.a. med Nasjonalt råd for distriktshøgskoler og Lærerutdanningsrådet. Et seminar planlegges i samarbeid med Lærerutdanningsrådet. Det er utarbeidet utkast til standardavtaler om samarbeid med bl.a. med regionale høgskoler om forskerutdanning. Samtidig har de største medlemsinstitusjonene plassert et antall stipendiatstillinger ved regionale høgskoler.

Etter at samtlige statlige regionale høgskoler i 1991 ble tatt inn under universitetslovens kap.11, har universitetsrådet gått inn for at enkeltstudier ved disse institusjonene uten særskilt vurdering gis fritak for deler av cand.mag.-graden ved universitetene.

SAMARBEID OG ARBEIDSDELING MELLOM INSTITUSJONENE I UNIVERSITETSSEKTOREN

I møte med universitetsrådets styre 04.12.90 anmodet utdannings- og forskningsministeren om at universitetsrådet aktivt bidrar til koordinering og arbeidsdeling mellom institusjonene på områder hvor utfordringene må sees i nasjonal sammenheng (Norgesnett). Universitetsrådet har funnet det naturlig å samrå seg med de nasjonale fakultetsmøtene i dette spørsmålet, og har bl.a. bedt om at de oversiktslister som finnes for fag og emner de enkelte universiteter gir eksamen i blir oppdatert og revidert. Videre mener universitetsrådet det er viktig at institusjonenes samlede fagdekning blir sett i sammenheng, og at man seg i mellom avtaler en fordeling av ansvar for de store fag og faggrupper, og for emner som er så spesialiserte at aktiviteten bør konsentreres til et eneste miljø. Universitetsrådet og de nasjonale fakultetsmøtene har funnet det hensiktsmessig å aktivere og videreutvikle samarbeidet på dette området, bl.a. for å ivareta og bygge ut den arbeidsdeling som flere av fagmiljøene i praksis allerede har realisert.

NASJONALE FAKULTETSMØTER OG NASJONALE FAGRÅD

Universitetsrådets styre har ved flere anledninger behandlet saker knyttet til de nasjonale fakultetsmøtene og de nasjonale fagrådene. Med bakgrunn i et uttrykt ønske fra flere hold om et bedre og mer effektivt samarbeid mellom universitetsrådet, de nasjonale fakultetsmøtene og de nasjonale fagrådene - ikke minst når det gjelder utbygging og effektivisering av Norgesnett, forskerutdanning og samarbeidsavtaler med det regionale høyskolesystemet - har universitetsrådets sekretariat styrket kontakten med i første omgang de nasjonale fakultetsmøtenes ledelse.

En viktig forutsetning for effektivisering av slikt samarbeid, er at reglementene for hhv fakultetsmøtene og fagrådene er formulert slik at et reelt og konstruktivt samarbeid kan gjennomføres med reglementene som utgangspunkt. Universitetsrådet har utarbeidet forslag til nye standardreglementer for de nasjonale fakultetsmøtene såvel som for de nasjonale fagrådsmøtene. Utkastene er laget på grunnlag av nåværende reglementer og de synspunkter som er fremkommet om saken. Standardreglementene forsøker å ivareta de krav en legitimering av et tettere og mer forpliktende samarbeid mellom universitetsråd, fakultetsmøter og fagråd stiller. Utkastene er sendt til høring til medlemsinstitusjonene, og endelige standardreglementer vil ventelig tre i kraft fra høsten 1992.

KOORDINERING AV FORSKERUTDANNINGEN

Universitetsrådet vedtok på møte 29-30.10.90 å ta på seg et nasjonalt koordinerende ansvar for

forskerutdanningen. Våren 1991 ble universitetsrådets ad hoc utvalg for koordinering av forskerutdanningen etablert med Jens Erik Fenstad som leder og Olaug Kristine Bringager som sekretær. Utvalget har i løpet av året utført et betydelig arbeid som universitetsrådets styre løpende har fulgt opp.

Universitetsrådets koordinerende rolle på dette området ble bekreftet i St.meld. nr 40 (1990-91). Stortingsmeldingen avklarte også at det er universitetene og de vitenskapelige høyskolene som skal ha ansvaret for forskerutdanningen i Norge. I stortingsmeldingen ble det varslet om at universitetsrådet i løpet av 1991 ville fremme forslag til

- et felles nasjonalt doktorgradsreglement for fakultære doktorgrader
- standardavtale mellom institusjon og doktorgradskandidat
- standardavtale med forskningsråd og eksterne institusjoner om forskerutdanning av deres stipendiater.

1. november 1991 gikk forslaget om felles doktorgradsreglement ut med en enstemmig anbefaling fra det 30. rådsmøte. Flere av institusjonene har allerede vedtatt nye reglementer i overensstemmelse med forslaget. Utkast til et avtalemønster i den organiserte forskerutdanningen var klar ved juletider 1991.

Hovedsaken i det nye opplegget er i korthet:

- Alle organiserte doktorgradsutdanninger normeres til 3 årsverk.
- Arbeidsplanene skal kunne gjennomføres i løpet av 4 år for de som jobber på fulltid (dette tilsvarer 4 års tilsetning og 25% pliktarbeid for stipendiatene, slik som universitetsstipendiatene nå har).
- Ved opptak til doktorgradsstudiet inngår den enkelte doktorgradskandidat en avtale med institusjonen som sikrer kandidaten tilfredsstillende arbeidsforhold og kvalifisert veiledning. Avtalen fastsetter også når forskerutdanningen skal være avsluttet.
- Dr. philos.-graden beholdes som en "privatistordning". Her legges all vekt på avhandlingen. Det er intet opptak til dr.philos.-studiet og det er ingen annen plan for gjennomføring enn kandidatens egen (men da heller ikke grunnlag for ordinær tilsetning i stipendiatstilling).

For å gjøre det mulig for stipendiater og andre som har arbeidsplass på eksterne forskningsinstitutter eller regionale høyskoler å gjennomføre en organisert forskerutdanning, er det lagt opp til en standard samarbeidsavtale mellom universitet/vitenskapelig høyskole og eksterne institusjoner som skal sikre kvaliteten og gjennomføringen av forskerutdanningen. Et viktig element i opplegget er at doktorgradskandidaten får veiledere ved begge institusjonene.

Forslaget om nytt avtalemønster om forskerutdanning tar også opp universitetssektorens forhold til NAVF og de andre forskningsrådene.

UTDANNINGSSTATISTIKK OG RESSURSPARAMETRE

Samarbeidet med utdanningsdepartementet om utviklingen av en database for statistikk om høgre utdanning fortsatte i 1991.

Et hovedmål er å skaffe institusjonene og departementet en tilfredsstillende og samordnet rapportering av virksomheten og et bedre beslutningsgrunnlag i plan- og budsjettarbeidet.

Universitetsrådet har gjennom dette arbeidet hatt betydelig innflytelse på arbeidet med felles ressurs- og resultatparametre. Prosjektgruppens leder har vært Torkill Løvli.

Første fase av prosjektet er i hovedsak slutført ved utgangen av 1991. Videreføringen av prosjektet vil omfatte både universitetssektoren og høyskolesektoren, og departementet tar ansvaret for videreføringen og finansieringen. Universitetsrådet får to representanter i arbeidsgruppen for videreføringen, og de store institusjonene vil bli bedt om å utpeke representanter til en referansegruppe.

OVERFØRING AV ARBEIDSGIVERANSVAR FRA FORSKNINGSRÅD TIL INSTITUSJONENE

Saken har vært drøftet i fellesmøter på styrenivå med NAVF.

Det er gjensidig forståelse for at det er mange fordeler forbundet med en overføring av arbeidsgiveransvar til institusjonene for forskningspersonell som har arbeidssted ved universitet eller vitenskapelig høyskole. Det er fra universitetsrådets side gitt uttrykk for at det bør være mulig for institusjonene å overta personalforvaltningen uten at dette skulle påføre NAVF økte kostnader. Det gjenstår imidlertid flere praktiske problemer som må løses. Det er etablert en arbeidsgruppe med sentrale representanter fra universitetene med Tor Saglie som leder som sammen med representanter fra NAVF har fått i oppdrag å finne frem til en løsning. Det er et mål for arbeidet at arbeidsgiveransvaret skal kunne overføres til institusjonene fra 1993.

NOU 1991:4 "VEIEN VIDERE" (BLEGEN-UTVALGETS INNSTILLING)

På grunnlag av drøftinger i styre og råd, avga universitetsrådet uttalelse om denne utredning om videregående utdanning. Kravene for generell studiekompetanse ble viet stor oppmerksomhet av utvalget, som dessverre ikke hadde noen representant fra universitets- og høyskolesektoren. Opptakskrav til høyere utdanning kan ikke ensidig fastsettes på den videregående skolens premisser. Universitetsrådet ga i sin uttalelse tilslutning til det mindretall i Blegen-utvalget som hevdet at man bør styrke det faglige innholdet i den generelle studiekompetansen.

ST.MELD.NR.40 (1990-91) FRA VISJON TIL VIRKE. OM HØGRE UTDANNING

For universitetsrådet har stortingsmeldingen blitt et viktig dokument for det videre arbeid med koordinering og samarbeid i universitetssektoren og for samarbeidet med regional sektor.

Stortingsmeldingen ble gjort til gjenstand for et eget temaseminar som ga grunnlag for rådets uttalelse i saken. Styret møtte dessuten stortingskomiteen for å legge frem universitetsrådets synspunkter.

Meldingen ga en rekke konkrete innspill til universitetsrådet om oppfølgingen av enkeltsaker. Styret har vedtatt å prioritere følgende områder: Forskerutdanning, samarbeid og arbeidsdeling i universitetssektoren, internasjonalisering. Styret har bestemt at en må avvente resultatene av det internasjonale samarbeid om utvikling av felles dokumentasjon av eksamener før en tar opp

spørsmålet om en nasjonal harmonisering og forenkling av karaktersystemene, slik departementet har anmodet om.

SAMORDNET STUDENTOPPTAK

Universitetsrådets styre har sagt seg enig i at det har vært et sterkt behov for å samordne regelverket for opptak. Spørsmålet er hvor langt det er riktig å gå. En sentralisering av opptaket er neppe en heldig løsning. Universitetsrådet har tatt et absolutt forbehold om at en samordning ikke må føre til lavere generelle opptakskrav ved universiteter og vitenskapelige høyskoler. I løpet av året har det pågått et betydelig arbeid både ved institusjonene og i utvalg under universitetsrådet for å bidra til forenkling og samordning av studentopptaket.

NASJONALT KOORDINERENDE UTVALG FOR GODKJENNING AV EKSAMENER MANDAT, RETNINGSLINJER, SEKRETARIAT

Nasjonalt koordinerende utvalg for godkjenning av eksamener (NKU) ble opprettet av Det norske universitetsråd i 1973 for å sikre at universiteter og vitenskapelige høyskoler fulgte en enhetlig praksis ved fritak for deler av studiet på grunnlag av eksterne eksamener. Gjennom sin virksomhet har NKU slått fast viktige prinsipper som har blitt lagt til grunn for senere vurderinger. Siden 1986 er NKU også blitt benyttet som rådgivende instans av departementet i forbindelse med godkjenning av private høyskoler etter privathøyskoleloven. Da det i statsråd 21.03.91 ble vedtatt at universitetslovens kapittel 11 om eksamener og grader skal gjelde for **alle** statlige regionale høyskoler, fikk det den konsekvens at NKUs arbeid for fremtiden først og fremst vil berøre utdanning ved de private høyskolene. Dette ble også slått fast i St.meld. nr. 40 (1990-1991) om høgre utdanning, der det bl.a. heter at "godkjenning gjennom NKU-behandling skal sikre studier (ved private høyskoler) som holder faglig mål godkjenning som del av universitets- og høyskolegrad".

På denne bakgrunn fant universitetsrådet at en revisjon av mandat og retningslinjer for NKUs arbeid var påkrevet. Forslag ble utarbeidet og sendt medlemsinstitusjonene, NKU og departementet til høring. Med de justeringer som var nødvendige, ble nytt mandat og nye retningslinjer vedtatt av universitetsrådets styre 10.10.1991. I styremøte 11.12.1991 ble det etter forslag fra institusjonene og det regionale høyskolesystem oppnevnt NKU-medlemmer for perioden 1992 - 1994.

Flyttingen av NKUs sekretariat fra Oslo til Bergen sammen med den store økningen i antall søknader NKU har fått til behandling, gjorde det nødvendig å etablere en sekretariatfunksjon for utvalget. Departementet hadde selv slått fast viktigheten av gode saksbehandlerrutiner i NKU, og var innstilt på å stille midler til rådighet til slikt formål. Dette, sammen med velvillighet fra Universitetet i Bergens side, gjorde at generalsekretæren kunne engasjere full tids saksbehandler som sekretær for utvalget fra 01.01.92.

STUDIEFINANSIERING OG STUDENTVELFERD

Styret har ved flere anledninger drøftet studiefinansiering og studentvelferd som viktige elementer i studentenes totale studiesituasjon, og gitt innspill om dette til departement og stortingskomite. Styret har lagt stor vekt på studentenes muligheter for å studere på full tid og fullføre innenfor rammen av normert studietid.

OPPRYKK TIL PROFESSOR ETTER KOMPETANSE

Stortinget vedtok ved behandlingen av Innst. S nr. 230 for 1990-91 at det skal etableres en generell adgang til opprykk til professor for vitenskapelig personale som kan dokumentere professorkompetanse. Kravene til kompetanseopprykk skal være de samme i regional sektor som ved universitetene, og vurderingen skal på samme måte skje ved bedømmelses-kommisjon. Departementet har ment at det er nødvendig å trekke institusjonene med i en utredning av bl.a. kompetansekrav og prosedyre for bedømming, og anmodet derfor universitetsrådet om å bidra med en utredning av de aktuelle spørsmål og utarbeide forslag til felles regler og kompetansekrav.

Universitetsrådets styre behandlet saken i møte 11.12.1991, og vedtok å nedsette utvalget i samsvar med departementets anmodning. Utvalget leverte sin første innstilling til universitetsrådet 01.04.92, og innstillingen er deretter sendt til høring ved institusjonene. Saken forutsettes ferdigbehandlet fra universitetsrådets side innen 01.09.92.

KOORDINERING AV LØNNSPOLITIKKEN VED UNIVERSITETER OG VITENSKAPELIGE HØGSKOLER

På bakgrunn av drøftinger på det 29. rådsmøte, oppnevnte generalsekretæren en arbeidsgruppe med Inger Marie Bakken som leder for å vurdere behovet for koordinering av lønnspolitikken ved medlemsinstitusjonene på bakgrunn av innstillingen fra Statens lønnskomite (NOU 1990:32). Arbeidsgruppen avga sin innstilling 20.08.91. Saken er senere drøftet i møte mellom institusjonenes direktører og i styret. Styret har anbefalt at arbeidsgruppens innstilling legges til grunn for institusjonenes videre arbeid med lønnsprosjektene, og anmodet institusjonenes direktører om å sørge for samordning der dette er nødvendig.

UNDERVISNINGSTERMINER

På anmodning fra departementet utpekte styret 05.03.91 representanter til en referansegruppe for departementets utredning av trimesterordning. I påvente av at utredningsarbeidet skulle komme i gang, vedtok styret 04.09.91 å oppfordre medlemsinstitusjonene til å etablere forsøksordninger som ikke bryter med nåværende semesteropplegg og dessuten legge til rette for sommersemesterundervisning ved andre institusjoner i inn- og utland. Styret vedtok dessuten å anmode departementet og stortingskomiteen om at studiefinansiering for 12 mnd. studieår etableres fra sommeren 1992.

NOU 1991:24 "ORGANISERING FOR HELHET OG MANGFOLD I NORSK FORSKNING" (GRØHOLT-UTVALGETS INNSTILLING)

Etter at universitetsrådet i brev til medlemsinstitusjonene hadde gitt uttrykk for foreløpige synspunkter og institusjonene senere hadde avgitt sine uttalelser, ble saken inngående drøftet på rådsmøte 23-24.10.91. Rådsmøtet vedtok så universitetsrådets uttalelse om saken.

Universitetsrådet påpekte i sin uttalelse at en samling av forskningsrådsfunksjonene i ett råd - Norges forskningsråd - forutsetter en videreutvikling av Grøholt-utvalgets forslag som legger bedre til rette for realisering av tverrfaglige og sektororienterte forskningsprogrammer enn den enkle disiplinorienterte tredelingen som innstillingen beskriver. Dette utelukker ikke etter universitetsrådets oppfatning at hovedstrukturen i NFR kan være sektororientert. Universitetsrådet gikk i sin uttalelse mot en deling av NFR i en fagdivisjon og en sektordivisjon slik som NTNF har foreslått. Universitetsrådet har senere fulgt opp disse synspunktene bl. a. i møte med undervisnings- og forskningsministeren.

GODKJENNING AV UTENLANDSKE OG/ELLER NORSKE EKSAMENER SOM FAGLIG JEVNGODE MED NORSK GRAD

Departementet sendte 11.07.91 til høring et utkast til forskrift om godkjenning av utdanning som faglig jevngod med norsk universitetsgrad. Styret tok til orde mot departementets opplegg som syntes å åpne for at alle som har en samling av norske og/eller utenlandske utdanninger skal ha krav på å få sine eksamener vurdert som likeverdig med norsk grad og anledning til å benytte norsk tittel eller gradsbetegnelse (f.eks. siv.ing. eller cand.mag.) Styret påpekte at opplegget muligens ville være i strid med en eventuell EØS-avtale. Styret anmodet derfor departementet om å stille saken i bero.

STATSBUDSJETTET 1992

Universitetsrådet drøftet på møte 23-24.10.91 regjeringens forslag til statsbudsjett, og vedtok uttalelse til stortingskomiteen. Representanter for styret sammen med generalsekretæren fulgte senere uttalelsen opp i et møte med komiteen.

Universitetsrådet ga i sin uttalelse om statsbudsjettet 1992 uttrykk for at man ser positivt på den bevisste satsingen på høgre utdanning og forskning som budsjettet bærer preg av. Rådet ga også en positiv tilbakemelding på opplegget med avsetninger til stimuleringstiltak for å øke studentgjennomstrømningen. Derimot ga rådet uttrykk for sterk bekymring over manglende satsing på studiefinansiering og studentvelferd.

ENDRING AV UNIVERSITETSLOVEN - NY FELLES LOV FOR HØGRE UTDANNING

Styret har på flere møter høsten 1991 drøftet konsekvensene av Stortingets vedtak om endring av universitetsloven med sikte på eksternt representasjon i styrene og ny felles lov for høgre

utdanning. Leder og generalsekretær har dessuten drøftet saken med statsråden, både for å få en avklaring på om det ville være aktuelt med endring av valgreglene før valgene høsten 1992 og for å få avklart videre fremdrift for lovrevisjonene. Fra universitetsrådet ble det samtidig gitt innspill om aktuelle lovjusteringer.

Styrets arbeid med denne saken dannet grunnlaget for universitetsrådets seminar om universitetsloven 10-11.02.92.

FELLES VALGREGLEMENT FOR UNIVERSITETER OG VITENSKAPELIGE HØGSKOLER

Som en oppfølging av det tidligere arbeidet med denne saken (Brønmo-utvalgets innstilling) nmodet styret i juni 1991 Jan Fr. Bernt om å utarbeide utkast til felles valgreglement. Et førsteutkast ble lagt frem til drøfting på rådsmøtet 23.-24.10.91. Rådet gjennomgikk og drøftet det foreliggende utkast til valgreglement. Saken ble også sett i sammenheng med tidsskjemaet for endring av universitetsloven. Styret fikk fullmakt til å vedta endelig forslag til nytt valgreglement og oversende dette til departementet. Dette ble først gjort i 1992 etter at medlemsinstitusjonene hadde fått et revidert utkast for merknader.

SAMHANDLING MELLOM UNIVERSITETSRADET OG MEDLEMSINSTITUSJONENE

Det har vært en økende interesse ved institusjonene for de saker som behandles i universitetsrådets styre. Dette må oppfattes som positivt, men det stiller samtidig store krav til kommunikasjonen mellom universitetsrådets sekretariat og institusjonenes administrative ledelse. I løpet av året har mange store saker vært til behandling, saker som i stor grad må behandles parallelt ved institusjonene og i universitetsrådet.

Det er innført den praksis at sakliste til universitetsrådets styremøter sendes direktørene (og de øvrige rådsmedlemmene). Styrereferatene utsendes så raskt som overhodet mulig. I flere viktige saker har styret sendt foreløpige synspunkter til institusjonene på et tidlig stadium, og fulgt opp med en uttalelse til departement eller stortingskomite når institusjonenes uttalelser har foreligget. Generalsekretæren har vært på heldagsbesøk eller deltatt i styreseminarer o.l. ved flere av medlemsinstitusjonene for å diskutere samarbeid og samspill.

SAMARBEIDET MED FORSKNINGSRÅDENE

En rekke viktige forskningssaker forutsetter samarbeid mellom forskningsråd og forskningsinstitusjoner. I 1991 har universitetsrådet hatt betydelige oppgaver på vegne av medlemsinstitusjonene i arbeidet med å finne fellesløsninger når det gjelder forskerutdanning og for en eventuell overføring av arbeidsgiveransvar fra forskningsråd til institusjonene.

Med NAVF har det i 1991 bl.a. blitt avholdt to fellesmøter på styrenivå. Det har også vært jevnlig kontakt på administrativt nivå. Når det gjelder forskerutdanning, har det vært et godt samarbeid med FSUs rekrutteringsutvalg.

FORHOLDET TIL DEPARTEMENTET

Universitetsrådet er opprettet av de ti medlemsinstitusjonene og NSU for å ivareta universitetssektorens interesser. Også Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet ser på universitetsrådet som et viktig samarbeidsorgan. Utgiftene forbundet med driften deles således av medlemsinstitusjonene og departementet. Rådets sekretariat er imidlertid entydig underlagt universitetsrådets styre som også har vedtatt instruks for generalsekretæren.

I St.meld.nr. 40 for 1990-91 tok departementet opp en rekke forhold vedrørende nasjonal koordinering og arbeidsdeling innenfor universitetssektoren, og hvor universitetsrådet ble anmodet om å finne fram til fellesløsninger. Dette har i betydelig grad preget universitetsrådets arbeid i 1991. Mange slike saker er nevnt ovenfor.

Også på flere andre områder har det i 1991 vært et godt samarbeid mellom universitetsrådet og departementet, og generalsekretæren har hatt løpende kontakt med embetsverket i departementet.

INTERNASJONALT SAMARBEID:

NUFU-AVTALEN

Universitetsrådet og NUFU inngikk 19.03.91 en avtale med utenriksdepartementet om kompetanseoppbygging ved universiteter i utviklingsland. NUFU, som er universitetsrådets nasjonale utvalg for utviklingsrelatert forskning og utvikling, skal etter avtalen være utøvende og besluttsende organ for universitetsrådet i forbindelse med realiseringen av et femårig program frem til 1995. Programmet har en totalramme på 175 mill. kroner som bevilges over UDs budsjett. Universitetsrådet har et overordnet ansvar for gjennomføringen av avtalen og skal også sørge for den nødvendige administrasjon. NUFUs leder Magne Lerheim har hatt hovedansvaret med å forhandle frem avtalen.

Programmet startet opp i 1991 og er i full drift fra 1992. Administrasjonen av programmet er lagt til det nyopprettede Senter for internasjonalt universitetssamarbeid, se nedenfor.

NORSK DELTAGELSE I ERASMUS-PROGRAMMET

Universitetsrådet undertegnet 23.10.91 en avtale med utdanningsdepartementet vedrørende norsk deltagelse i EFs ERASMUS-program. Etter avtalen skal universitetsrådet bl.a. fungere som National Grant Awarding Authority (NGAA) for ERASMUS og bistå norske universiteter og høyskoler i ERASMUS-samarbeidet. Det praktiske arbeidet utføres ved Senter for internasjonalt universitetssamarbeid. I forståelse med departementet har universitetsrådet også

etablert et rådgivende utvalg for ERASMUS.

Informasjonsarbeidet i forbindelse med norsk deltagelse i ERASMUS startet senhøstes 1991. NGAA-funksjonene vil tre i kraft våren 1992. Utvekslingen av studenter og lærere mellom Norge og EF-land starter for fullt høsten 1992.

STØTTE TIL SAMARBEIDSTILTAK MED ØST-EUROPA

På forespørsel fra utenriksdepartementet fordelte universitetsrådet høsten 1991 1 mill. kroner av UD's bevilgning til samarbeidstiltak med Øst-Europa til samarbeidsprosjekter mellom norske og øst-europeiske universiteter og vitenskapelige høgskoler.

Til tross for den korte fristen institusjonene fikk i denne saken, viste responsen at det er en betydelig interesse for samarbeid med øst-europeiske universiteter, og at det ligger et stort potensiale i å bygge videre på de samarbeidsavtaler og samarbeidsprosjekter som institusjonene selv har utviklet.

På denne bakgrunn har universitetsrådet tatt opp spørsmålet om en felles strategi for samarbeidet med Øst-Europa. Arbeidet med saken videreføres i 1992.

SENTER FOR INTERNASJONALT UNIVERSITETSSAMARBEID

Senter for internasjonalt universitetssamarbeid (SIU) ble vedtatt opprettet av universitetsrådets styre 08.04.91, på basis av avtale med KUF om administreringen av norsk ERASMUS-deltagelse og avtale med UD om administrasjonen av NUFU-avtalen. Styret fastsatte 04.09.91 vedtekter for SIU. Sekretariatet ble forvaltningsmessig lagt til Universitetet i Bergen, som også har stilt 3 stillingshjemler til disposisjon for SIU. Driftsutgiftene dekkes i all hovedsak av administrasjonsbidrag fra de to departementene. Det er etablert et eget styre for SIU med universitetsrådets generalsekretær som styreleder. Ulf Lie er tilsatt som leder for SIU. Sentret begynte sin virksomhet 15.10.91, og har to medarbeidere i tillegg til leder.

Sentrets hovedoppgave er å administrere norsk deltagelse i internasjonale programmer og avtaler som universitetsrådet har ansvar for.

SENTER FOR UNIVERSITETS- OG HØGSKOLESAMARBEID MED FRANKRIKE

Universitetsrådet etablerte i 1988 et senter for norsk-fransk samarbeid lokalisert til Universitetet i Oslo. Forutsetningene om å fastsette vedtekter og etablere et styre ble imidlertid først fulgt opp i 1991. Som en følge av dette har ansvarsforholdene omkring sentret, som er i full drift, vært uklare.

Universitetsrådets styre fastsatte vedtekter for SUHF 04.09.91 og oppnevnte deretter et styre for

sentret, med universitetsrådets generalsekretær som styreleder det første året. Det er også inngått en avtale med Universitetet i Oslo om forvaltningen av sentret. Leder for SUHF er Rolf Tobiassen.

DET EUROPEISKE SAMARBEIDET

I tillegg til de konkrete tiltakene som er nevnt ovenfor, har universitetsrådet hatt en omfattende kontakt med europeiske samarbeidsorganisasjoner. Her kan bl.a. nevnes:

Representanter for universitetsrådet har deltatt på møter i CRE, den europeiske universitetsrektorkonferansen (Leningrad mai 1991, Utrecht oktober 1991) og på Det nordiske universitetsrektormøtet i København (mai 1991).

Generalsekretæren har vært norsk representant i Europarådets Standing Committee on University Problems. Han har også deltatt som observatør på møter i Liaison Committee of Rectors Conferences of Member States of EC og i Conference of Baltic University Rectors.

Universitetsrådet arrangerte i oktober 1991 en studiereise til Bryssel for rådets medlemmer med tema EFs politikk og programmer innen høyere utdanning og forskning.

AVTALE MELLOM DE FIRE NORSKE UNIVERSITETER OG UNIVERSITETET I TOKYO

I løpet av 1991 er det med bistand fra den norske ambassaden i Tokyo forhandlet frem en avtale om akademisk utveksling og samarbeid mellom de fire norske universiteter og Universitetet i Tokyo. Avtalepart på norsk side er universitetsrådet på vegne av de norske universitetene. Avtalen vil gjøre det enklere for de norske universitetsmiljøene å videreføre sine kontakter med Universitetet i Tokyo i form av gjensidig utveksling av forskere og doktorgradskandidater, samt etablere felles forskningsprosjekter.

Avtalen ble undertegnet 28.01.92 av universitetsrådets leder og presidenten for det japanske universitetet i forbindelse med det norske statsministerbesøket i Japan.

FORHOLDET TIL KINA

I møte 05.03.91 konstaterte universitetsrådets styre at de offisielle sanksjonene mot Kina var blitt opphevet. Styret fant derfor at universitetsrådets medlemsinstitusjoner igjen kan åpne opp for et samarbeid med kinesiske universiteter og ta imot kinesiske forskere og studenter i den grad de finner dette formålstjenlig. Styret anser imidlertid ikke forholdet til Kina som normalisert før kinesiske myndigheter slutter å straffe kinesiske studenter i Norge og andre land for avvikende meninger.

FORHOLDET TIL SØR-AFRIKA

Universitetsrådet vedtok i 1989 en akademisk boikott av Sør-Afrika som senere har vært grunnlaget for medlemsinstitusjonenes holdning overfor Sør-Afrika. Den positive utviklingen i landet gjorde at universitetsrådets styre 19.12.91 vedtok å avblåse boikotten og gå over til positive støttetiltak og samarbeid med frie universiteter i Sør-Afrika.

Den akademiske boikotten av Sør-Afrika er opphevet med unntak for institusjoner og organisasjoner som fremdeles praktiserer apartheid.

Sekretariatet:

Generalsekretær Per Nyborg (fra 01.01.91)

Rådgiver Lars Helge Nilsen (fra 12.08.91)

Konsulent Marit Selvik Kallekleiv (fra 01.05.91)

Første halvår 1991 fikk sekretariatet assistanse (deltid) av rådgiver Åse Gran Pedersen og konsulent Kari Omdahl, Universitetet i Bergen.

Fra 01.04.91 har sekretariatet vært på plass i universitetsrådets lokaler på Nygårdshøyden i Bergen.

Adresse: Harald Hårfagresgt.17, 5007 Bergen

Telefon: 05-902737

Telefax: 05-902748

pn/ur1991